

Niezwykła kolekcja rzeźb w Toruniu

Muzeum Etnograficzne w Toruniu wzbogaciło się o niezwykłą kolekcję składającą się z 46 rzeźb autorstwa Józefa Soboty (1984-1979), rzeźbiarza ze wsi Regut w woj. mazowieckim, uznawanego za jednego z najwybitniejszych polskich prymitywistów i indywidualności artystycznych w dziedzinie sztuki ludowej. Powstaniu kolekcji towarzyszy niezwykle interesująca historia. Jej początki wiążą się ze snem rzeźbiarza i zbiegiem okoliczności, które postawiły na drodze Soboty życzliwych mu ludzi.

Kolekcja została zgromadzona w latach 1973-1976 przez doktora medycyny Andrzeja Michała Ziemowita Korsaka z Warszawy (1927-1999), znanego lekarza i polskiego pioniera walki z nałogiem nikotynowym. To od jego syna Michała Bartłomieja Korsaka Muzeum Etnograficzne w Toruniu zakupiło kolekcję w 2019 r. Rzeźby oglądać można na wirtualnej wystawie na stronie:

<http://etnomuzeum.pl/kolekcja-rzezb-jozefa-soboty/>

Józef Sobota zaczął rzeźbić w wieku 78 lat, kiedy był unieruchomiony przez chorobę nóg. Impulsem do podjęcia tej działalności, był sen, zgodnie, z którym miał wyzdrowieć, jeśli zrealizuje wolę Bożą – wyrzeźbi i rozwiesi we wsi kilka kapliczek. Jego kapliczki wotywnie odbiegające od kanonu estetyki ludowej i przyjętej tradycyjnej ikonografii religijnej nie spotkały się z aprobatą księdza i mieszkańców Regut, często były niszczone. Jedną z nich zauważył, przejeżdżając przez tę miejscowość, etnograf profesor Marian Pokropek. Za jego sprawą twórczością Soboty zainteresował się także kolekcjoner Ludwik Zimmerer, twórca jednej z największych polskich kolekcji sztuki ludowej i nieprofesjonalnej. Postanowił pomóc artyście, przywożąc do niego wybitnego lekarza, swojego sąsiada, Andrzeja Korsaka.

To właśnie Korsak stał się „człowiekiem przysłanym przez Boga”, który sprawił, że rzeźbiarz zaczął chodzić. Za bezpłatną pomoc i przywożone leki był obdarowywany „dziadkowymi” rzeźbami, bo tak nazywano artystę w rodzinie Korsaków. Za życia Andrzeja Korsaka, zdobiły one jego warszawskie mieszkanie. Po śmierci lekarza, stały się własnością jego syna, Michała Bartłomieja Korsaka, mieszkańca woj. kujawsko-pomorskiego, który zaoferował sprzedaż tego cennego zbioru Muzeum Etnograficznemu w Toruniu.

Józef Sobota stał się znanym artystą dzięki swoim rzeźbom-kapliczkom. Jego technika rzeźbienia, ze względu na ograniczoną sprawność rąk wskutek ciężkiej pracy na roli, była prosta i prymitywna. Pozwoliła mu jednak wykreować własny niepowtarzalny styl przejawiający się zarówno w formie prac, jak też w sposobie przedstawiania ich tematyki. Artysta rzeźbił w drewnie lipowym, najczęściej pozostawiając kapliczki niemalowane. Stworzył przy tym własny system znaków do zaznaczania postaci czy całych przedstawień. Pierwsze kapliczki wotywnie były w formie zadaszonych skrzyneczek mieszczących deskę z płaskorzeźbami świętych. W kolekcji Andrzeja Korsaka znalazły się głównie kapliczki przeznaczone do wnętrza mieszkalnych o słupowatym kształcie, pokryte z każdej strony płaskorzeźbami, wykonywane przez Sobotę pod wpływem miejskiego odbiorcy. Zbiór wzbogacają też prace o tematyce świeckiej nawiązujące do życia dawnej wsi – rzeźby pastuszków, muzykantów,

zwierząt - nie spotykane w innych muzeach.

Kolekcja w chwili obecnej, 40 lat po śmierci artysty stanowi unikat na rynku dzieł sztuki, dzięki niej w znaczący sposób wzrósł prestiż toruńskich zbiorów sztuki ludowej i nieprofesjonalnej. Trafiając do muzeum, została uchroniona przed rozproszeniem, znalazła właściwą opiekę konserwatorską i stała się ogólnodostępnym dobrem narodowym.

Zakup kolekcji rzeźb Józefa Soboty (1894-1979) artysty ludowego ze wsi Regut, w woj. mazowieckim za kwotę 30 500 zł dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z programu „Kolekcje muzealne 2019” i z budżetu Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Kuratorem projektu jest Bożena Olszewska kierownik Działu Sztuki i Estetyki Muzeum Etnograficznego w Toruniu.

adres strony: <https://kujawsko-pomorskie.travel/pl/aktualnosc/niezwykla-kolekcja-rzezb-w-toruniu>